

Волочій С.О.

аспірант кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

СТАТУС ПРОКУРАТУРИ ЗА КОНСТИТУЦІЄЮ УКРАЇНИ

У зв'язку із набуттям чинності Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» в 2016 році зі змісту Конституції України було виключено Розділ VII «Прокуратура». Цим же Законом Конституцію України було доповнено статтею 131-1 [1].

Відповідно до положень згаданої статті в Україні діє прокуратура, яка здійснює: 1) підтримання публічного обвинувачення в суді; 2) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку; 3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом. Цією ж нормою закріплено, що організація та порядок діяльності прокуратури визначаються законом. Прокуратуру в Україні очолює Генеральний прокурор, якого призначає на посаду та звільняє з посади за згодою Верховної Ради України Президент України. Строк повноважень Генерального прокурора становить шість років. Одна й та ж особа не може обіймати посаду Генерального прокурора два строки поспіль. Дострокове звільнення з посади Генерального прокурора здійснюється виключно у випадках і з підстав, визначених цією Конституцією та законом [1].

Примітно, що згідно з Перехідними положеннями Конституції України прокуратура продовжує виконувати відповідно до чинних законів функцію нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, до набрання чинності законом про створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій; представництво інтересів громадян в судах у справах, провадження в яких розпочато до 30.09.2016, до ухвалення у відповідних справах остаточних судових рішень, які не підлягають оскарженню. Організація та порядок діяльності прокуратури згідно з вимогами статті 131-1 Конституції України визначаються законом [2, 3].

Слід погодитись із тим, що у правознавстві відсутня узгоджена позиція щодо належності прокуратури до тієї чи іншої гілки влади. Певною мірою це пов'язано з тим, що одні функції прокуратури наближені до виконавчої

влади, інші – до судової. В системах державних органів зарубіжних країн прокуратура займає різні місця. У одних державах (Австрія, Нідерланди, Польща, США, Японія тощо) – прокуратура входить до системи органів виконавчої влади, є складовою міністерства юстиції та відрізняється централізованою структурою. В інших державах (Іспанії, Італії, Франції, Швейцарії) – прокуратура є складовою системи судової влади, в межах якої вона наділена певною функціональною автономією. Прокурори перебувають і діють при судах, що у тій чи іншій формі може визначатися основними законами [4].

З цього приводу цікавим є висновок Л.Р. Грицаєнка, що прокуратура України займає достойне місце в підсистемі правоохоронної влади в системі державної влади України, виконуючи як роль найважливішого елементу балансу влад, так і основного регулятора стабільності, гармонізації конституційно-правових відносин, які складаються в суспільстві, що на сучасному етапі досягаються шляхом правової охорони нею, як законних інтересів суспільства, так і конституційних прав і свобод громадян (людини) в процесі виконання державою своїх функцій [5, с. 86].

У свою чергу, ми б хотіли зупинитися на наступних моментах, пов'язаних зі статусом прокуратури за Конституцією України.

По-перше, це незалежність. Прокуратура в Україні є незалежним органом, який виконує свої функції у відповідності до закону. Вона не підпорядковується жодному іншому органу державної влади або посадовій особі.

По-друге, це самостійність у прийнятті рішень. Прокуратура самостійно вирішує питання, що належать до її компетенції. Вона не залежить від впливу зовнішніх структур, політичних сил або інших осіб при виконанні своїх функцій.

По-третє, транспарентність. Прокуратура виступає у справах в інтересах суспільства та держави. Її завданням є захист законності, прав і свобод громадян, інтересів держави та суспільства загалом. Відповідна діяльність здійснюється відкрито і прозоро.

По-четверте, владно-примусові повноваження. Здійснюючи свої повноваження прокуратура має вживати заходів для припинення порушень закону та притягнення винних осіб до відповідальності.

По-п'яте, прокуратура здійснює співробітництво з іншими органами публічної адміністрації, зокрема, правоохоронними органами та судами для забезпечення додержання прав людини, законності та правопорядку у державі.

1. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 № 1401-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#n99> (дата звернення 14.06.2023).

2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-вр#Text> (дата звернення 14.06.2023).

3. Завдання та функції прокуратури (Конституція України та Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 № 1697-VII). URL: https://chrg.gov.ua/ua/info.html?_m=publications&t=rec&id=128487 (дата звернення 15.06.2023).

4. Конституційно-правовий статус прокуратури. Курс лекцій. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 332 с. URL: http://e-pidruchniki.com/content/234_124Konstituciino_pravovii_statys_prokurytyri.html (дата звернення 15.06.2023).

5. Грицаєнко Л.Р. Прокуратура як суб'єкт конституційно-правових відносин в Україні. Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. / редкол.: С.В. Ківалов (голов. ред.), Л.І. Кормич (заст. голов. ред.), Ю.П. Аленін [та ін.]; МОН України, ОНЮА. Одеса : Фенікс, 2009. Вип. 38. С.80-87.

Дяченко О.О.

ад'юнкта кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ГАРАНТІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗАХИСТ

У сучасному суспільстві поліцейська робота стає все більш складною та вимагає від працівників правоохоронних органів високого рівня професійної підготовки та емоційної стабільності. Поліція є невід'ємною частиною суспільства, що забезпечує охорону громадського порядку та безпеки. Виконуючи свої обов'язки, поліцейські стикаються з небезпеками, стресом та травматичними подіями, які можуть негативно впливати на їх психічне здоров'я та викликати ризик професійного вигорання.

У зв'язку з цим, питання доступу поліцейських до психологічної допомоги є актуальним та важливим. Під час виконання своїх обов'язків поліцейські часто знаходяться в складних та стресових ситуаціях, що може призвести до розвитку посттравматичного стресового розладу (ПТСР) та інших психічних захворювань. Тому, право поліцейських на психологічну допомогу є важливим елементом забезпечення ефективної роботи правоохоронних органів.

Як зазначено у дослідженні Кісіль З.Р. та Кісіль Р.В., поліцейські, в залежності від напрямку діяльності та спеціалізації, стикаються з такими стресовими ситуаціями, як комунікація з агресивними громадянами; застосування заходів фізичного примусу, спецзасобів, зброї на враження; спілкування із засудженими чи рецидивістами; подеколи конфліктне спілкування з безпосередніми керівниками та об'єктами; хронічна втома та